

Fyra passionsspel

2018–2021

Dag Lindberg

FÖRORD

Passionsberättelsen lever ett liv inom mig och jag vill att det är så. Jag önskar att det är så eftersom det är en berättelse som ger hopp varje vårvinter trots att den slutar vid ett hopplöst kors – detta brutala, romerska avrättningsredskap. Berättelsen slutar vid ett kors på kullen Golgata i Jerusalem och vid en grav lite längre bort.

I slutet av spelet *Händelserna* får gestalten Eva som just varit vid Jesus grav frågan vad som händer nu och hon svarar: ”*Vi får vänta och se.*” På ett sätt är det ett otillfredsställande svar med tanke på omständigheterna av ond bråd död, kaos och misslyckande. Men hennes svar: ”*Vi får vänta och se*” visar också på en tilltro till en väg vidare. Hon liksom anar utan att veta – att detta inte kan vara slutet. Och hon får ju rätt.

Passionsspelets ärende slutar dock där vid korset och graven, vid en ovisshet och vid en smärtsam begränsning. Vi vet alla fortsättningen på berättelsen där långfredag blir påskdag men vi utmanas att stanna där vid begränsningen och liksom vila vid korset, graven och dödens faktum. Och det är verkligen en utmaning, inte minst för en rastlös varelse som jag.

Precis som präststudenten Agnes får erfara i sina andliga övningar i *Blod och dröm*, så inser jag att ju mer närvarande jag kan vara i långfredagens svåra skeende, desto

mer kan jag uppleva kontrasten i det befriande skeendet under påskdagens morgon. Begränsning blir öppning.

I denna bok har jag samlat fyra passionsspel, inspirerade av de fyra evangelisternas passionsberättelser som ju är lika och ändå olika eftersom det är skildringar av fyra personligheter med delvis olika perspektiv och målgrupp. Min ingång har varit teatermässigt fri och associativ men evangeliernas texter är grunden. *Händelserna* följer Lukas, *Ordet* följer Johannes, *Blod och dröm* – Matteus, *Getsemane* tar spjärn från Markus. Planen att skriva och gestalta dessa under fyra år har gett mig kraft att genomföra spelen.

Två av spelen tillkom under pandemin och det var högst osäkert om de skulle kunna framföras i och med restriktionerna. Tack vare hängivna medarbetare och möjligheten att använda befintlig inspelningsteknik i Farsta församling, kunde vi till slut skapa dessa i formatet hörspel/radioteater. Det visade sig vara en ganska kreativ begränsning som även gjorde att fler kunde ta del av spelen via hemsidor och sociala medier. Jag har fina minnen från koncentrationen och nerven bland de medverkande i det källarrum i Söderledskyrkan där inspelningarna av *Blod och dröm* och *Getsemane* ägde rum under mars månad åren 2020 och 2021. Vi hade inte så mycket tid på oss och allt var osäkert. Starka är även minnena från det drömska glasrummet i Sofia kyrka 2018 och från de suggestiva kyrkorummen med sina färgade glasfönster och fundament av rött tegel och betong i Söderledskyrkan 2019.

Jag är tacksam för att spelen kunnat framföras. Det är ingen hemlighet att första scenen i *Ordet* inspirerats av August Strindbergs prolog i *Ett drömspel* där guden Indras dotter – likt Sonen – sänds ner till jorden genom rymder-

na för att leva ett liv bland oss, prövade människor. Inte heller är det en hemlighet att en större kopia av ”treenighetens ikon” av den ryske ikonmålaren Andrej Rublev som spelar en viktig roll i *Getsemane*, hänger över mitt skrivbord.

En förhoppning är så klart att spelen kommer läsas och spelas framöver. Om inte annat är dessa ett tidsdokument över en församlingsverksamhet 2018–2021 där många medarbetare kämpade och skapade med glädje och vanda i en speciell tid.

Stort tack till alla medverkande och er läsare samt ett särskilt tack till kyrkoherden och kontraktsprosten i Farsta församling, Anette Westergren-Järnkrantz som i sin vision för kultur, tro och andligt sökande/växande i vardagen – uppmuntrat och gjort spelen möjliga. Tonsättningar av de sånger som finns i spelen kan hämtas från www.psalimportalen.se

Stockholm i januari 2022
Dag Lindberg

Händelserna

PERSONER

Adam

Eva

Recitatören (*Lukas evangelium 22:1-23:56*)

Urpremiär: Sofia kyrka, Stockholm 2018.

Regi: Dag Lindberg.

I rollerna: Bengt Einarsson, Marie-Louise Riise och Benjamin Hagberg.

Piano: Henrik Arlestrand/Arne Johansson.

PROLOG

Ett enkelt, avskalat rum med ett större kors. Musikstycket "Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ" av J.S Bach spelas på piano. Det återkommer genom spelet i kortare anslag. En man går in under musiken. Från ett annat håll kommer en kvinna.

EN MAN

Vem är jag?

EN KVINNA

Du heter Adam.

EN MAN

Det är ett bra namn. Adam.

Och du?

EN KVINNA

Säg ett namn, du.

EN MAN

Vad?

EN KVINNA

Eva. Det är också bra. Jag heter Eva.

Nu börjar vi.

RECITATÖR

1 Nu närmade sig det osyrade brödets högtid, som kallas påsk. 2 Översteprästerna och de skriftlärda sökte efter bästa sättet att röja honom ur vägen – de var rädda för folket. 3 Men Satan for in i Judas, som kallades Iskariot och som var en av de tolv. 4 Han gick till översteprästerna och officerarna i tempelvakten och talade med dem om hur han skulle kunna utlämna Jesus åt dem. 5 De blev glada och erbjöd honom pengar. 6 Han gick med på deras anbud och sökte ett tillfälle att utlämna honom utan att folket var med.

MELLANSPEL 1

EVA

Nu.

ADAM

Ja ...

EVA

Nu närmar sig allt.
Händelserna.
Nu kommer det igen.

ADAM

Händelserna?

EVA

Händelserna. Gestalterna,
som viskar,
ropar, gråter.

Slår och sviker.

Hatar.

ADAM

Hoppas ...

EVA

Kanske det också
men mest är de rädda,
skräckslagna.

ADAM

Paralyserade.

EVA

Det också.
Som fastväxta i marken, på gatorna, i husen.
Overkliga. Skuggvarelser.
Och ändå lika verkliga som oss.
Vi är också här.
Mitt i händelserna.
(*en gäll ton hörs*)

ADAM

Satan!

EVA

Sch!

ADAM

Satan for in.

EVA

Låt bli. Täpp till!

ADAM

Kan inte. Satan!

EVA

Håll käft! Tig! Försvinn!

Dö!

ADAM

Han är för stark, för snabb,
för ...

EVA

Vacker?

ADAM

Ja.

EVA

Som guld?

ADAM

Som guld. Så skön, så ...

EVA

Som guld? Som pärlor?

ADAM

Mer än så; stark som fan.

EVA

Får jag se? (*fram tätt intill Adam, de blundar*) --- Ja ...

Det är samme som fick oss att äta av äpplet. Minns du?

ADAM

Nej, jag minns inte.

EVA

Vem kan motstå något sådant?

RECITATÖR

7 Så kom det osyrade brödets dag, då påsklammen skulle slaktas. 8 Och Jesus sände i väg Petrus och Johannes och sade: "Gå och gör i ordning påskmåltiden åt oss." 9 De frågade var de skulle göra det. 10 Han svarade: "När ni kommer in i staden möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom till det hus som han går in i 11 och säg till den som äger huset: Mästaren frågar var salen är där han kan äta påskmåltiden med sina lärjungar. 12 Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som står färdigt. Där skall ni göra i ordning måltiden." 13 De gick och fann att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

MELLANSPEL 2

EVA

Kan du vara vänlig att ordna med middan idag?

ADAM

Kan du?

EVA

Nej.

ADAM

Jag behöver förbereda mig lite ...

EVA

Gör det sen.

ADAM

Jag ber dig.

EVA

Nej, du vill bestämma.

ADAM

Inte alls.

EVA

Som alltid ...

ADAM

Vilket onödigt gnäll.

EVA

Då räknar jag med att du gör det. Tack.

RECITATÖR

14 När stunden var inne lade han sig till bords tillsammans med apostlarna. 15 Han sade till dem: "Hur har jag inte längtat efter att få äta denna påskmåltid med er innan mitt lidande börjar. 16 Jag säger er: jag kommer inte att äta den igen förrän den får sin fullkomning i Guds rike." 17 Man räckte honom en bägare, och han tackade Gud och sade: "Ta detta och dela det mellan er. 18 Jag säger er: från denna stund skall jag inte dricka av det som vinstocken ger förrän Guds rike har kommit." 19 Sedan tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir offrad för er. Gör detta

till minne av mig.”²⁰ Efter måltiden tog han på samma sätt bågaren och sade: ”Denna bågare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er.”²¹ Dock, den som förråder mig har sin hand här på bordet tillsammans med mig.²² Människosonen går den väg som är bestämd, men ve den människa genom vilken han blir förrådd!”²³ Då började de fråga varandra vem av dem det var som skulle göra detta. ---

³¹ Jesus sade: ”Simon, Simon. Satan har utverkat åt sig att få sälla er som vete.”³² Men jag har bett för dig att din tro inte skall ta slut. Och när du en gång har vänt tillbaka, så styrk dina bröder.”³³ Simon sade: ”Med dig, herre, är jag beredd att gå både i fängelse och i döden.”³⁴ Han svarade: ”Jag säger dig, Petrus: tuppen skall inte gala i natt förrän du tre gånger har förnekat att du känner mig.”

³⁵ Sedan sade han till dem: ”När jag sände ut er utan penningpung, påse eller sandaler, behövde ni då sakna något?” – ”Nej, ingenting”, svarade de.³⁶ Då sade han: ”Men nu skall den som har en penningpung ta med sig den, och likaså påsen, och den som är utan pengar skall sälja sin mantel och köpa sig ett svärd.”³⁷ Jag säger er att med mig skall det ord i skriften gå i uppfyllelse som lyder: Han räknades till de laglösa. Ty nu fullbordas det som är sagt om mig.” –³⁸ ”Herre”, sade de, ”här är två svärd.” – ”Det är bra”, svarade han.

MELLANSPEL 3

ADAM

Det här skeendet förstår vi bäst utifrån det grekiska begreppet ”*kenosis*”. Du känner till det va, Eva? *Kenosis*.

EVA

Jag är inte intresserad just nu.

ADAM

Jesus har en kenotisk personlighet, det vill säga han avstod allt, eller mer pregnant i andra bibelöversättningar; han ”utblottade sig själv”. Enligt den teologin är det när människan är barskrapad på allt, som Gud drar henne till sig.

EVA

Vi har inte tid.

ADAM

Det är det som händer med Jesus fullt ut dessa dagar, i dessa händelser. – – – I det tomma kruset fylls nytt vin. Intet öppnar sig för allt.

EVA

Det är otroligt vad du pladdrar! Är du nervös? Petrus krisar och de börjar tala om svärd, och du ...

ADAM

Får jag bara tillägga – Jesus hade verkligen sett fram mot denna måltid med sina vänner. Genom den skulle så mycket bli begripligt som förut varit dunkelt. Kopplingen mellan Jesus och lammets blod. Men efter måltiden skulle allt tas ifrån honom och därför även från lärjungarna.

EVA

Och därför även från dig. – – – De har redan lämnat salen och gått ut. Vi måste följa efter!

ADAM

Det är roligt att du är så engagerad. Det är som det händer på riktigt ... (lägger armen runt Eva).

EVA

Vad gör du! Ta bort händerna!

ADAM

Förlåt! – – – Det var dumt, överilat. Jag ber verkligen om ursäkt.

RECITATÖR

39 Sedan gick han ut ur staden och begav sig som vanligt till Olivberget, och lärjungarna följde med. 40 När han kom dit sade han till dem: "Be att ni inte utsätts för prövning." 41 Självt drog han sig undan ifrån dem, ungefär ett stenkast, föll på knä och bad: 42 "Fader, om du vill det, så ta bort denna bägare från mig. Men låt din vilja ske, inte min." 43 En ängel från himlen visade sig för honom och gav honom kraft. 44 I sin ångest bad han allt ivrigare, och svetten droppade som blod ner på marken. 45 När han steg upp från bönen och kom tillbaka till lärjungarna fann han att de hade somnat, tyngda av sorg, 46 och han sade till dem: "Hur kan ni sova! Stig upp och be att ni inte utsätts för prövning."